

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 32 hallituksen esityksen johdosta laiksi rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi sekä lakialoitteiden johdosta laiksi rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä sekä laiksi rintamasotilaseläkelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 29 päivänä lokakuuta 1981 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 195 laiksi rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Samassa tarkoituksessa eduskunta on lähettänyt valiokuntaan 10 päivänä marraskuuta 1981 ed. Korttesalmen ym. lakialoitteen n:o 179 laiksi sotiemme veteraanien eläkkeistä, ed. Ahteen ym. lakialoitteen n:o 180 laiksi rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä ja ed. Ahteen ym. lakialoitteen n:o 181 laiksi rintamasotilaseläkelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Tässä yhteydessä valiokunta on päättänyt ottaa myös käsiteltäväksi eduskunnan 12 päivänä kesäkuuta 1979 valiokuntaan lähettämät ed. Ajon ym. toivomusaloitteen n:o 1167 (1979 vp.) rintamasotilaiden sosiaaliturvan parantamisesta, ed. Leppäsen ym. toivomusaloitteen n:o 1331 (1979 vp.) sotainvalidien vapaaehtoiselle eläkkeelle pääsyn toteuttamisesta, ed. Poutiaisen ym. toivomusaloitteen n:o 1402 (1979 vp.) sotien aikana kotirintamalla työkennelleiden naisten sosiaaliturvasta, ed. V. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 1543 (1979 vp.) sodassaoloajan ottamisesta huomioon eläkevuosia määrättäessä ja ed. Vesterisen ym. toivomusaloitteen n:o 1592 (1979 vp.) rintamallaolovuosien saattamisesta eläkkeeseen oikeuttaviksi vuosiksi, eduskunnan 25 päivänä maaliskuuta 1980 valiokuntaan lähettämät ed. Korttesalmen ym. toivomusaloitteen n:o 650 (1980 vp.) sota-ajan palvelusajan saattamisesta yleisesti eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi ja ed. Renlundin ym. toivomusaloitteen n:o 706 (1980 vp.) rintamamiesten oikeuttamisesta saamaan sotapalvelusvuosia vastaavan ennenaikaisen vapaaehtoisen eläkkeen

sekä eduskunnan 20 päivänä maaliskuuta 1981 valiokuntaan lähettämät ed. Hyrynkaan ym. toivomusaloitteen n:o 486 rintamapalvelustunnuksen saaneiden naisten oikeuttamisesta rintamasotilaseläkkeeseen, ed. Lattulan toivomusaloitteen n:o 515 rintamasotilaseläkkeen myöntämisestä rintamapalvelustunnuksen omaaville naisille, ed. Lillqvistin ym. toivomusaloitteen n:o 524 rintamalisän myöntämisestä kaikille sotaan osallistuneille ja rintamapalvelusta suorittaneille, ed. Pekosen ym. toivomusaloitteen n:o 542 sotavammoista ja rintamapalvelusta aiheutuvien erityisten tarpeiden ottamisesta huomioon työeläkejärjestelmissä, ed. Renlundin ym. toivomusaloitteen n:o 556 sotaveteraanien vapaaehtoisen varhaiseläkkeen mahdollisuudesta rintamavuodet huomioon ottamalla ja ed. Siltauksen ym. toivomusaloitteen n:o 567 sotaveteraanien vapaaehtoisuuteen perustuvan varhaiseläkejärjestelmän toteuttamisesta eduskuntaryhmien sopimalla tavalla.

Asian johdosta ovat olleet kuultavina hallitussihteeri Tuulikki Haikarainen sosiaali- ja terveysministeriöstä, osastopäällikkö Juhani Saari tapaturmavirastosta, osastopäällikkö Juhani Jäntti, osastopäällikkö Risto Lumento ja osastopäällikkö Jussi Haapa-aho kansaneläkelaitoksesta, johtaja Jouko Sirkesalo ja osastopäällikkö Antero Ahonen eläketurvakeskuksesta, puheenjohtaja Pekka Ojala veteraaniasiain neuvottelukunnasta, hallituksen jäsen Olavi Kivelä Sotainvalidien Veljesliitosta, toiminnanjohtaja Pertti Paakkinen Rintamamiesveteraanien Liitosta, toiminnanjohtaja Esko Kosunen Suomen Sotaveteraaniliitosta ja varapuheenjohtaja Kerttu Hemmi Rintamanaisten Liitosta. Käsiteltyään asian ja päätettyään ottaa käsittelyn pohjaksi hallituksen esitykseen ja lakialoitteisiin n:ot 180 ja 181 sisältyvät lakiehdotukset valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä. Lakiehdotuksen mukaan rintamaveteraanille, jolla on vaikeuksia selviytyä ansiotyössään, annettaisiin mahdollisuus siirtyä vapaaehtoisesti varhaiseläkkeelle. Varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä olisi, että rintamaveteraani luopuu ansiotyöstään. Varhaiseläke olisi samansuuruinen kuin rintamaveteraaneille myönnettävä täysi ansioeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke. Varhaiseläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi rintamaveteraanin täyttäessä vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän. Varhaiseläkelain mukaiset tehtävät hoitaisi tapaturmavirasto. Sen yhteydessä toimivassa varhaiseläkelautakunnassa ratkaistaisiin, täyttäväkö rintamaveteraani varhaiseläkkeen saamisen edellytykset. Varhaiseläkkeestä aiheutuvat kustannukset maksettaisiin valtion varoista. Varhaiseläkkeestä aiheutuvat kustannukset olisivat vuonna 1982 yhteensä 12 miljoonaa markkaa. Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi uuden lainsäädännön edellyttämät muutokset työntekijäin eläkeläisiin, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkeläisiin, valtion eläkeläisiin, merimieseläkeläisiin, kansaneläkeläisiin ja sairausvakuutuslakiin. Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1982.

Lakialoitteessa n:o 179 ehdotetaan säädettäväksi laki sotiemme veteraanien eläkkeestä. Lakiehdotuksen mukaan kaikilla 55 vuotta täyttäneillä rintamaolosuhteissa palvelleilla henkilöillä olisi oikeus saada veteraaniseläkettä. Tällaiset henkilöt saisivat lakiehdotuksen mukaan myös asumistukea, asuntolainaa, ilmaisia terveystarkastuksia, kuntoutusta ja muita etuuksia.

Lakialoitteessa n:o 180 ehdotetaan säädettäväksi laki rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä hallituksen esityksen mukaiselta pohjalta kuitenkin siten, että varhaiseläkkeelle pääsyn edellytyksiä huomattavasti lievennettäisiin. Lisäksi aloitteessa ehdotetaan, että varhaiseläkkeen maksaisi asianomainen työeläkelaitos ja että laki tulisi voimaan jo 1 päivästä heinäkuuta 1982 lukien, kun hallituksen esityksessä voimaantulopäiväksi ehdotetaan 1 päivää lokausta 1982. Lakialoitteen toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset olisivat vuonna 1982 noin 100 miljoonaa markkaa.

Lakialoitteessa n:o 181 ehdotetaan rintamasotilaseläkelakia muutettavaksi siten, että myös rintamapalvelukseen osallistuneilla naisilla olisi oikeus rintamasotilaseläkkeeseen ja rintamali-

sään. Samalla ehdotetaan tehtäväksi lainmuutoksen edellyttämät tarkistukset kansaneläkeläisiin, eläkkeensaajien asumistukilakiin ja perhe-eläkeläisiin. Uudistuksesta aiheutuvat kustannukset olisivat noin 15 miljoonaa markkaa vuonna 1982.

Toivomusaloitteessa n:o 1167 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin nykyisen rintamasotilaiden eläkelain parantamiseksi ja heidän sosiaalisten olojensa turvaamiseksi nykyistä paremmin.

Toivomusaloitteessa n:o 1331 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin, että kaikki sotainvalidit voisivat päästä vapaaehtoisesti kunnolliselle eläkkeelle.

Toivomusaloitteessa n:o 1402 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin ja riittävän tehokkaisiin toimenpiteisiin sotiemme kotirintamalla työskennelleiden naisten ylimääräisen sosiaaliturvan saamiseksi samalle tasolle rintamalla palvelleiden miesten kanssa.

Toivomusaloitteessa n:o 1543 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin sotiemme veteraanien sodassaoloajan lukemiseksi kaikissa tapauksissa täysimääräisenä eläkevuosiksi ilman minkäänlaisia rajoituksia.

Toivomusaloitteessa n:o 1592 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin eläkelainsäädännön muuttamiseksi niin, että rintamallaolovuodet lasketaan eläkkeeseen oikeuttaviksi vuosiksi.

Toivomusaloitteessa n:o 650 (1980 vp.) ehdotetaan, että hallitus kiireesti ryhtyisi toimiin sotiemme veteraanien ja rintamanaisten eläketurvan korjaamiseksi siten, että sota-ajan palvelusaika luetaan työaikaan kuuluvaksi eläkettä laskettaessa kaikille toisen palveluksessa oleville riippumatta siitä, kuka on työnantaja, toisin sanoen siis, että sota-ajan palvelusaika ulotetaan koskemaan myös muita kuin valtion palvelussuhteessa olevia.

Toivomusaloitteessa n:o 706 (1980 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin, jotta kaikki rintamamieliset voisivat päästä vapaaehtoiselle ennakkaikaiselle eläkkeelle niin monta vuotta aikaisemmin kuin heidän sotapalveluksensa kesti.

Toivomusaloitteessa n:o 486 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin rintamasotilaseläkelain muuttamiseksi siten, että rintamapalvelustunnuksen saaneet naiset tulevat oikeutetuiksi saamaan rintamasotilaseläkettä.

Toivomusaloitteessa n:o 515 ehdotetaan, että

hallitus kiirehtisi lainsäädäntötoimenpiteitä rintamanaisten eläkelain säätämiseksi, jotta myös rintamapalvelustunnuksen omaaville naisille voitaisiin myöntää rintamasotilaseläke.

Toivomusaloitteessa n:o 524 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin rintamasotilaseläkelain muuttamiseksi siten, että kaikki sotiimme osallistuneet ja rintamapalvelusta suorittaneet miehet ja naiset olisivat oikeutettuja saamaan rintamalisää riippumatta heidän nykyisestä asuinmaastaan ja kansalaisuudestaan.

Toivomusaloitteessa n:o 542 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sotavammoista ja rintamapalvelusta aiheutuvien erityisten eläketurvan tarpeiden ottamiseksi huomioon työeläkejärjestelmissä mahdollistamalla nykyistä joustavampi, tarvittaessa jo ennen yleistä eläkeikää tapahtuva eläkkeelle siirtyminen.

Toivomusaloitteessa n:o 556 ehdotetaan, että hallitus kiireellisesti tekisi aloitteen sellaisen eläkelainsäädännön aikaansaamiseksi, joka antaisi veteraaneille mahdollisuuden siirtyä vapaaehtoisesti ennenaikaiselle eläkkeelle ottamalla huomioon rintamapalveluvuodet.

Toivomusaloitteessa n:o 567 ehdotetaan, että hallitus kiirehtisi tarvittavia lainsäädännöllisiä ja muita toimenpiteitä, joilla taataan sotiemme veteraaneille mahdollisuudet siirtyä niin halutessaan ennenaikaiselle eläkkeelle vuonna 1982 eduskuntaryhmien vuoden 1981 budjetin käsittelyn yhteydessä tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Hallituksen esityksestä ja lakialoitteista n:o: 180 ja 181 ilmenevistä syistä valiokunta pitää hallituksen esitykseen ja edellä mainittuihin lakialoitteisiin sisältyviä lakiehdotuksia tarkoituksenmukaisina, minkä vuoksi valiokunta on asettunut lakiehdotusten hyväksymisen kannalle lukuunottamatta hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen niitä säännöksiä, jotka ovat ristiriidassa lakialoitteen n:o 180 kanssa. Näiltä osin valiokunta on asettunut kannattamaan lakialoitteeseen n:o 180 sisältyviä säännösehdoituksia. Lisäksi valiokunta ehdottaa teknisten korjausten lisäksi lakiehdotuksiin seuraavia muutoksia:

Hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen 2 §:ssä ehdotetaan erääksi varhaiseläkkeen saamisen edellytykseksi, että rintamaveteraani välittömästi ennen varhaiseläkkeen alkamista on ollut rasittavassa työssä. Valiokunnan mielestä saattaa kuitenkin johtaa kohtuuttomiin eläkeratkaisuihin vaatimus, että hakijan tulee olla ollut rasittavassa työssä välit-

tömästi ennen eläkkeen alkamista. Toisaalta taas on kohtuudella edellytettävä, että eläkeenhakija on tehnyt rasittavaa työtä niin pitkään, että sillä katsotaan olevan vaikutusta asianomaisen kuntoon. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että sana "välittömästi" korvataan sanoilla "pitkähkön ajan".

Saman lakiehdotuksen 11 §:n 2 momentissa olevan sanan "varamies" valiokunta ehdottaa muutettavaksi sanaksi "varajäsen". Lisäksi valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 11 §:ään otettavaksi uuden 5 momentin, jolla turvataisiin varhaiseläkelautakunnan oikeus saada viranomaisilta ja eläkelaitoksilta tarvitsemansa tiedot tehtävänsä suorittamiseksi.

Vielä valiokunta ehdottaa saman lakiehdotuksen voimaantulosäännöstä täydennettäväksi siten, että varhaiseläkelautakunta voi aloittaa toimintansa ja eläkehakemuksia voidaan jättää jo ennen lain voimaantuloa.

Valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvien 2.—7. lakiehdotusten voimaantulosäännökset muutettavaksi siten, että lainmuutokset tulisivat voimaan jo 1 päivänä heinäkuuta 1982 yhdenmukaisesti hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen kanssa, jonka voimaantuloa lakialoitteessa n:o 180 ehdotetaan näin aiennettavaksi.

Koska hallituksen esitykseen ja lakialoitteisiin n:o: 180 ja 181 sisältyvät lakiehdotukset ovat lakialoitteessa n:o 179 ja toivomusaloitteissa esitettyjen ehdotusten suuntaisia, valiokunta ehdottaa lakialoitteen ja toivomusaloitteet hylättäviksi.

Valiokunta on selvyyden vuoksi kirjoittanut mietintöön näkyville lakitekstit silloinkin, kun valiokunta ei ole niihin ehdottanut muutoksia. Lakiteksteissä on kursivoitu valiokunnassa tehtyjen muutosten ohella ne tekstinosat, jotka poikkeavat hallituksen esityksestä. Lakialoitteeseen n:o 181 sisältyviä lakiehdotuksia ei kuitenkaan ole tällä perusteella kursivoitu.

Valiokunta edellyttää selvitetävän kuinka rintamalisä voidaan maksaa ulkomailla asuville Suomen kansalaisille ja ulkomailta Suomeen muuttaneille Suomen sotiin osallistuneille ulkomaalaisille veteraaneille.

Edellä olevan perusteella sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esityksen ja lakialoitteiden n:o: 180 ja 181 pohjalta hyväksyttäisiin seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Suomessa asuvalle rintamaveteraanille myönnetään varhaiseläke tämän lain mukaisesti.

Rintamaveteraanilla tarkoitetaan henkilöä, jolle on annettu rintamasotilastunnus siten kuin siitä on erikseen säädetty.

2 §

Oikeus varhaiseläkkeeseen on 58-vuotiaalla rintamaveteraanilla, jonka rintamapalvelusaika sotatilan vallitessa on ollut vähintään kaksi vuotta ja jonka työkyky sairauden, vian tai vamman vuoksi on siinä määrin alentunut, että se olennaisesti häiritsee hänen ansiotyötään, edellyttäen, että rintamaveteraani on sotainvalidi, tai että hän on ollut sotavankina, taikka että hän pitkäaikoin ajan ennen varhaiseläkkeen alkamista on ollut rasittavassa työssä.

Mitä tässä pykälässä on säädetty rintamapalvelusajasta, ei kuitenkaan koske sellaista rintamaveteraania, jonka sotilasvammalain (404/48) mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia.

Asetuksella säädetään, mitä tässä pykälässä tarkoitetaan rintamapalvelusajalla, sotainvalidilla ja sotavangilla.

3 §

Sen estämättä, mitä 2 §:ssä on säädetty, oikeus varhaiseläkkeeseen on rintamaveteraanilla, jonka sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia (poist.).

4 §

Varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että rintamaveteraani on varhaiseläkkeen alkamisajankohtaa välittömästi edeltäneiden (poist.) viidentoista vuoden aikana vähintään kymmenenä kalenterivuotena ansainnut työntekijäin eläkelain (395/61) 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, säännösten tai määräysten taikka merimieseläkelain (72/56) mukaista eläkettä ja että hänellä, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi mainittuna ajankohtana, olisi ollut oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä, jonka määrää laskettaessa otettaisiin huomioon

työntekijäin eläkelain 6 §:n 3 momentissa tai edellä mainituissa laeissa, säännöksissä tai määräyksissä tarkoitettu eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on myös, että rintamaveteraani on siinä määrin luopunut ansiotyöstään, että hänen ansionsa voidaan arvioida alentuneen vähintään kolmella viidesosalla ja että hänen jäljellä oleva työansionsa kuukaudessa voidaan arvioida keskimäärin enintään työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuksi markkamääräksi.

5 §

Varhaiseläkkeenä suoritetaan määrä, jonka rintamaveteraani olisi saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, säännösten tai määräysten taikka merimieseläkelain mukaan, jos hänelle olisi varhaiseläkkeen sijasta myönnetty täysi työkyvyttömyyseläke. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon työntekijäin eläkelain 11 §:ssä, maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 11 §:ssä eikä yrittäjien eläkelain (468/69) 11 §:ssä tarkoitettuja lisäetuja.

6 §

Varhaiseläkettä suoritetaan sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana rintamaveteraani on täyttänyt varhaiseläkkeen saamisen edellytykset, ei kuitenkaan takautuvasti pitimmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta.

7 §

Varhaiseläkettä ei suoriteta sellaiselle rintamaveteraanille, joka saa työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä taikka maatalousyrittäjien eläkelain mukaista sukupolvenvaihdoseläkettä tai luopumiseläkelain (16/74) mukaista luopumiseläkettä.

Rintamaveteraanille, joka saa tämän lain mukaista varhaiseläkettä, ei myönnetä työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä työ- tai virkasuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella

eikä 1 momentissa mainittua sukupolvenvaih-
dos- tai luopumiseläkettä.

Jos rintamaveteraanille myönnetään varhais-
eläkettä samalta ajalta, jolta hänelle on suori-
tettu sairausvakuutuslain (364/63) mukaista
päivärahaa, päivärahaa vastaava osa eläkkeestä
suoritetaan sairausvakuutusrahastolle.

8 §

Rintamaveteraanilla on oikeus ennen työ- tai
virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan pääty-
mistä saada sitova ennakkopäätös oikeudestaan
saada varhaiseläkettä ansiotyön päättyessä.

9 §

Varhaiseläke lakkautetaan, jollei rintamave-
teraani enää täytä 4 §:n 2 momentin edelly-
tyksiä.

10 §

Jollei tässä laissa ole toisin säädetty, var-
haiseläkkeestä on soveltuvin osin voimassa,
mitä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momen-
tissa mainituissa laeissa, säännöksissä tai mää-
räyksissä tai merimieseläkelaisissa on voimassa
täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

11 §

*Sosiaali- ja terveystieteiden yhdistyksen toimivassa rintamaveteraanien varhaiseläkelautakunnassa ratkaistaan, täyttääkö rintamavete-
raani eläkkeen saamisen edellytykset.*

(Poist.) Lautakunnassa on puheenjohtaja ja
kaksi varapuheenjohtajaa sekä kaksitoista jä-
sentä, jotka sosiaali- ja terveystieteiden mää-
rää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Kullekin jäse-
nille on määrättävä henkilökohtainen varajäsen.
Jäsenistä on neljä määrättävä rintamaveteraa-
nien edustavimpien järjestöjen ehdotuksesta.
Muista jäsenistä kolmen tulee olla vakuutus-
lääkäreitä ja viiden eläkevakuutuslaitosten
perehtyneitä. Lautakunta voi toimia jaostoihin
jakautuneena. Tarkemmat määräykset lauta-
kunnasta annetaan asetuksella.

Tämän lain mukaisen eläkkeen maksaa se
työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mai-
nituissa laeissa, säännöksissä tai määräyksissä
tai merimieseläkelaisissa tarkoitettua toimintaa

harjoittava eläkelaitos, joka olisi myöntänyt
rintamaveteraanille työkyvyttömyyseläkkeen,
jos hän olisi tullut tämän lain mukaisen var-
haiseläkkeen 6 §:ssä tarkoitettuna alkamisajan-
kohtana työkyvyttömäksi.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun eläkelaitok-
sen on asetuksella tarkemmin säädettävällä ta-
valla maksutta eläketurvakeskuksen välityksellä
ilmoitettava varhaiseläkelautakunnalle varhais-
eläkkeen määrä ja eläkkeen määrää laskiessaan
tarkistettava, että rintamaveteraani täyttää
4 §:ssä mainitut edellytykset. Varhaiseläkelau-
takunnalla ei ole oikeutta poiketa ratkaisuis-
saan eläkelaitoksen ilmoituksesta. Jos eläke-
laitoksen myöhemmästä ilmoituksesta käy sel-
ville, että aikaisempi ilmoitus on ollut virheel-
linen, varhaiseläkelautakunnalla on oikeus
oikaista varhaiseläkettä koskeva päätös, jos
eläkkeen määrä tämän johdosta suurenee.

Sen estämättä, mitä muualla laissa on sää-
detty, varhaiseläkelautakunnalla on oikeus saada
maksutta viranomaisilta ja eläkelaitoksilta rin-
tamaveteraania koskevat varhaiseläkkeen rat-
kaisemiseksi tarvittavat tiedot.

12 §

Tämän lain toimeenpanosta aiheutuvat kus-
tannukset suoritetaan valtion varoista.

13 §

Varhaiseläkelautakunnan tämän lain mukai-
sessa asiassa antamaan päätökseen, joka koskee
oikeutta eläkkeeseen, haetaan muutosta vakuu-
tuslainsäädännön, jonka päätös on lopullinen. Muu-
toksen hakemisesta on soveltuvin osin voi-
massa, mitä työntekijäin eläkelain 21 §:n 1—
5 momentissa on säädetty.

Eläkkeen määrään haetaan muutosta siten
kuin työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa
mainituissa laeissa, säännöksissä tai määräyk-
sissä taikka merimieseläkelaisissa on säädetty.

14 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinä-
kuuta 1982. Varhaiseläkelautakunta voi aloit-
taa toimintansa ja eläkehakemuksia voidaan
jättää jo ennen lain voimaantuloa siten kuin
asetuksella säädetään.

2.

Laki

työntekijäin eläkelain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain 6 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (707/65), näin kuuluvaksi:

6 §

Jos 3 momentin mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan sen työsuhteen osalta, johon sanottua momenttia oli sovellettu, eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika, jona hän sai mainittua aikaisempaa

eläkettä 23 vuotta täytettyään. Jos kuitenkin uusi eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman johdosta kuin mainittu aikaisempi eläke, eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempikin eläke.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1982.

3.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (708/65), näin kuuluvaksi:

7 §

Jos työntekijä saatuaan 1 momentin mukaan laskettua työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä myöhemmin uudelleen saa työkyvyttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi palkaksi myös se palkka, jonka hän olisi saanut 1 momentin mukaan, laskettuna siltä ajalta, jolta hän on 23 vuotta täytettyään saanut ensiksi mainittua työkyvyttömyyseläkettä

tai varhaiseläkettä. Jos kuitenkin uuden työkyvyttömyyden syynä on sama sairaus, vika tai vamma, jonka perusteella hän aikaisemmin sai työkyvyttömyyseläkettä, maksetaan työkyvyttömyyseläke samojen perusteiden mukaisesti kuin sitä hänelle aikaisemmin suoritettiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1982.

4.

Laki

valtion eläkelain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain 5 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (215/79), näin kuuluvaksi:

5 §

Eläkeajaksi luetaan myös aika, jona edunsaaja 23 vuotta täytettyään on saanut valtion varoista lain mukaista, 2 ja 3 momenttia soveltaen myönnettyä työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä taikka rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä, milloin hänelle myöhemmin

vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden taikka työttömyyden johdosta on myönnettävä eläke 2 momentissa tarkoitetun palveluksen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1982.

5.

Laki

merimieseläkelain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 9 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa (1/81), näin kuuluvaksi:

12 §

Jos 1 momentin mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä saaneelle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan maksukuukaudeksi myös se aika, jona hän sai edellä tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä tai var-

haiseläkettä. Jos kuitenkin uusi työkyvyttömyyseläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman johdosta kuin mainittu aikaisempi työkyvyttömyyseläke, se määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1982.

6.

Laki**kansaneläkelain 28 ja 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 28 § ja 30 §:n 4 momentin 14 ja 17 kohta, sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetussa laissa (588/78), näin kuuluviksi:

28 §

Jos kansaneläkkeensaajan vaimo ei saa kansaneläkettä eikä rintamasotilaseläkettä, ja vaimolla perheen pienten lasten vaatiman hoidon takia tai vaimon terveydentilasta riippumattoman muun erittäin pakottavan jatkuvan syyn vuoksi ei voida katsoa olevan mahdollisuutta bankkia tuloa tekemällä työtä omaan tai toisen lukuun, maksetaan eläkkeeseen vaimolisä, joka on 1 848 markkaa vuodessa.

30 §

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta:

14) kesäkuun 30 päivän 1975 jälkeen satuneeseen eläketapahtumaan perustuvaa työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön taikka merimieseläkelain mukaista vanhuus- tai

työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä siltä osin kuin tällaisten eläkkeiden yhteismäärä kummankin puolison osalta erikseen laskettuna ei ylitä 4 530 markkaa;

17) työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön taikka merimieseläkelain mukaiseen eläkkeeseen tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain mukaiseen varhaiseläkkeeseen sisältyvää lapsikorotusta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1982 kuitenkin siten, että lain 28 § tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1982.

7.

Laki**sairausvakuutuslain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 15 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (505/71), näin kuuluvaksi:

15 §

Päivärahaa suoritetaan enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana vakuutettu täyttää 65 vuotta taikka jota seuraavan kuukauden alusta lukien vakuutettu alkaa saada kansaneläkelain mukaista työttömyyselä-

kettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1982.

8.

Laki

rintamasotilaseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä tammikuuta 1977 annetun rintamasotilaseläkelain (119/77) 1 §:n 1 ja 4 momentti, 2 §, 3 §:n 1 momentti, 4 ja 6 §, 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 1, 2 ja 4 momentti sekä 10 ja 11 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti (poist.) 30 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (1085/80), 2 ja 6 § 28 päivänä maaliskuuta 1980 annetussa laissa (231/80), 8 §:n 2 momentti 21 päivänä joulukuuta 1979 annetussa laissa (1011/79) ja 8 §:n 4 momentti mainitussa 30 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (1085/80), näin kuuluviksi:

1 §

Rintamasotilaalla ja rintamapalvelukseen osallistuneella naisella on oikeus rintamasotilaseläkeeseen ja rintamalisään sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Rintamasotilaseläkettä ei makseta rintamasotilaalle eikä rintamapalvelukseen osallistuneelle naiselle, joka saa kansaneläkettä, perhe-eläkelain (38/69) mukaista leskeneläkkeen jatkoeläkettä tai invalidirahaa (374/51) mukaista invalidirahaa. Jos rintamasotilaseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu kansaneläkettä tai perhe-eläkettä, pidetään viimeksi mainittuja rintamasotilaseläkkeen ennakkosuorituksena.

2 §

Rintamasotilaalle ja rintamapalvelukseen osallistuneelle naiselle, joka on täyttänyt 55 vuotta mutta ei 60 vuotta ja joka ei alentuneen työikänsä vuoksi pysty tekemään tai saamaan hänelle sopivaa toimeentuloaan turvaavaa työtä, samoin kuin rintamasotilaalle ja rintamapalvelukseen osallistuneelle naiselle, joka on täyttänyt 60 vuotta ei 65 vuotta, maksetaan rintamasotilaseläkettä, jonka täysi määrä vuodessa on ensimmäisessä kuntaryhmässä 7 464 markkaa ja toisessa kuntaryhmässä 7 032 markkaa.

3 §

Rintamasotilaseläke myönnetään sen kuntaryhmän mukaisena, johon se kunta kuuluu, jossa eläkkeenhakija asuu eläkkeen alkamisajankohtana.

4 §

Rintamasotilaseläke maksetaan täysimääräisenä sellaiselle henkilölle, jonka vuositulo ei ylitä 3 700 markkaa.

Naimisissa olevalle maksetaan rintamasotilaseläke täysimääräisenä, jollei puolisoiden vuositulo ylitä rajatuloa, joka on 60 prosenttia suurempi kuin 1 momentissa tarkoitettu rajatulo.

Rintamasotilaalle tai rintamapalvelukseen osallistuneelle naiselle, jonka puoliso saa kansaneläkettä, maksetaan rintamasotilaseläkettä, joka täysimääräisenä on 80 prosenttia eläkkeen täydestä määrästä.

Jos molemmat puoliset saavat rintamasotilaseläkettä, heille määrätään yhteinen rintamasotilaseläke, joka on täysimääräisenä 60 prosenttia 2 §:ssä mainittuja markkamääriä suurempi. Yhteinen rintamasotilaseläke maksetaan puoliksi kummallekin puolisoista. Rintamasotilaseläkkeen puolikkaasta on silloin voimassa, mitä rintamasotilaseläkkeestä on säädetty.

6 §

Jos rintamasotilaan tai rintamapalvelukseen osallistuneen naisen tai hänen puolisonsa 16 vuotta nuorempi lapsi elää samassa taloudessa hänen kanssaan tahi jos rintamasotilas tai rintamapalvelukseen osallistunut nainen tahi hänen samassa taloudessa asuva puolisonsa muulla tavoin huolehtii lapsen toimeentulosta, laskeaan rintamasotilaseläke siten, että 2 §:n ja 4 §:n 3 momentin mukaisia täysimääräisen rintamasotilaseläkkeen määriä korotetaan 636 markalla kutakin tässä pykälässä tarkoitettua lasta kohden. Yhteistä rintamasotilaseläkettä määrättäessä korotetaan 4 §:n 4 momentin mukaisia rintamasotilaseläkettä 1 272 markalla kutakin tässä pykälässä tarkoitettua lasta kohti.

7 §

Jollei naimisissa olevalle rintamasotilaalla tai rintamapalvelukseen osallistuneella naisella ole yhteistä taloutta puolisonsa kanssa, hänen rintamasotilaseläkettään määrättäessä sovelletaan,

mitä tässä laissa on säädetty sellaisen henkilön eläkkeestä, joka ei ole naimisissa.

8 §

Vuositulolla, jonka perusteella oikeus rintamasotilaseläkkeeseen vahvistetaan, tarkoitetaan sitä tosiasiallista tuloa, jota rintamasotilaan tai rintamapalvelukseen osallistuneen naisen taikka, jos hän on naimisissa, puolisoitten voidaan koh- tuullisen arvion mukaan edellyttää jatkuvasti vuosittain saavan lisättynä kymmenellä prosen- tilla siitä määrästä, jolla hänen omaisuutensa arvo ylittää 98 250 markkaa tai jos hän on naimisissa, jolla puolisoitten omaisuuden arvo ylittää 145 410 markkaa.

Jos eläkkeenhakija on välittömästi ennen rintamasotilaseläkkeen myöntämistä saanut tai jos hänen puolisonsa saa rintamasotilaseläkettä tai kansaneläkettä, johon kuuluu tukiosa tai tukilisä ja jonka suuruutta määrättäessä on vuositulona joko kokonaan tai osittain otettu huomioon muun lain tai asetuksen tai julkisen eläkesäännön mukainen eläke taikka sitä vas- taava jatkuva suoritus tai korvaus, tämä lue- taan tuloksi entisen määräisenä, kuitenkin ot- taen huomioon, mitä johtuu kansaneläkkeiden ja rintamasotilaseläkkeiden indeksisidon- naisuu- desta. Näin menetellään, jos etuuden määräy- tymisperusteissa ei ole tapahtunut muutosta. Samoin menetellään, kun rintamapalvelukseen osallistunut nainen on välittömästi ennen rin- tamasotilaseläkkeen alkamista saanut perhe- eläkettä, johon kuuluu tukiosa tai tukilisä. Etuuden määräytymisperusteen ei katsota muut- tuneen sen vuoksi, että työttömyyseläke on muuttunut työkyvyttömyyseläkkeeksi tai jom-

pikumpi näistä eläkkeistä vanhuuseläkkeeksi, elleivät eläkkeen määrään vaikuttavat perus- teet tämän johdosta ole muuttuneet.

Jos rintamasotilaseläkkeensaajan puoliso ei saa kansaneläkettä eikä rintamasotilaseläkettä, luetaan puolison työtulosta vuosituloksi vain se osa, joka ylittää 12 040 markkaa. Mitä työ- tulolla tarkoitetaan, säädetään asetuksella.

10 §

Jos samalta ajalta, jolta rintamasotilaalle tai rintamapalvelukseen osallistuneelle naiselle myöhemmin myönnetään rintamasotilaseläke, on maksettu ylimääräistä sotaeläkettä, vähen- netään rintamasotilaseläkkeestä vastaava yli- määräinen sotaeläke.

11 §

Jos rintamasotilaseläkkeensaajalle myönne- tään kansaneläke tai leskeneläkkeen jatkoeläke, lakkaa hänen oikeutensa rintamasotilaseläkkeeseen. Jos kansaneläke tai leskeneläkkeen jatko- eläke on myönnetty samalta ajalta, jolta on maksettu rintamasotilaseläkettä, pidetään vii- meksi mainittua kansaneläkkeen tai leskeneläk- keen jatkoeläkkeen ennakkosuorituksena.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syys- kuuta 1982.

Tässä laissa säädetyt markkamäärät vastaa- vat virallisen elinkustannusindeksin sitä piste- lukua, jonka mukaan vuoden 1976 lokakuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suu- ruus on laskettu.

9.

Laki

eläkkeensaajien asumistukilain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetun eläk- keensaajien asumistukilain (591/78) 5 § *näin kuuluvaksi*:

5 §

Jos puolisoista toiselle on myönnetty kan- saneläke ja toiselle rintamasotilaseläke tai jos molemmille puolisoille on myönnetty rintama- sotilaseläke, on asumistuesta soveltuvin osin

voimassa, mitä tämän lain 3 §:n 4 momen- tissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syys- kuuta 1982.

10.

Laki

perhe-eläkelain 9 a ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (*poist.*) 9 a §:n 2 momentti ja 18 §, sellaisina kuin ne ovat, 9 a §:n 2 momentti 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetussa laissa (589/78) ja 18 § 21 päivänä joulukuuta 1979 annetussa laissa (1010/79), näin kuuluviksi:

9 a §

Kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä taikka rintamasotilaseläkelain mukaista rintamasotilaseläkettä saavalle leskelle maksetaan kuitenkin alkueläkettä ainoastaan se määrä, jolla alkueläke olisi suurempi kuin työkyvyttömyys-, työttömyys- tai rintamasotilaseläke.

18 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä kansaneläkelain 25, 27, 32, 32 a, 35, 37—46, 67, 69, 71—75 ja 79—88 a §:ssä sekä tukilaislaissa ja eläkkeensaajien asumistukilaissa on säädetty. Jos leski on välittömästi ennen leskeneläkkeen myöntämistä saanut rintamasotilaseläkettä tai sellaista kansaneläkettä, johon kuuluu tukiosa tai jonka lisänä maksetaan tuki-

lisää ja jonka suuruutta määrättäessä on vuositulona joko kokonaan tai osittain otettu huomioon muun lain tai asetuksen tahti julkisen eläkesäännön mukainen eläke taikka sitä vastaava jatkuva suoritus tai korvaus, tämä luetaan tuloksi entisen määräisenä, kuitenkin ottaen huomioon, mitä johtuu kansaneläkkeiden ja perhe-eläkkeiden indeksisidonnaisuudesta. Näin menetellään, jos etuuden määräytymisperusteissa ei ole tapahtunut muutosta. Etuuden määräytymisperusteen ei katsota muuttuneen sen vuoksi, että työttömyyseläke on muuttunut työkyvyttömyyseläkkeeksi tai jompikumpi näistä eläkkeistä on muuttunut vanhuuseläkkeeksi, elleivät eläkkeen määrään vaikuttavat perusteet tämän vuoksi ole muuttuneet.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1982.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 179 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Lopuksi valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 1167, 1331, 1402, 1543 ja 1592 (kaikki 1979 vp.), 650 ja 706 (molemmat 1980 vp.) sekä 486, 515, 524, 542, 556 ja 567 hylättäisiin.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1981

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja M. Puhakka, varapuheenjohtaja Kauppi ja jäsenet Ajo, Alppi, Halonen, Joutsenlahti, Kauppinen, Mik-

kola, Pokka (osittain), Pursiainen, Raudas-koski, Saarikoski, Savolainen, Stenius-Kaukonen ja Zilliacus sekä varajäsenet Hyrynkanas ja Järvilehto.

Vastalause

Viitaten SMP:n eduskuntaryhmän jättämään rinnakkaisaloitteeseen n:o 179 ja aiemmin jätettyihin toivomusalotteisiin n:ot 1331, 1402 ja 1543 (kaikki 1979 vp.) sekä n:o 650 (1980 vp.) en voi pitää tarpeeksi pitkälle menevänä parannuksena valiokunnan hyväksymää rintamaveteraanien varhaiseläkkeen muutosta, vaan olisi se toteutettava rinnakkaisaloitteen n:o 179 mukaisesti, jolloin jokaisella 55 vuotta täyttäneellä sotiemme veteraanilla, invalidilla ja rintamaolosuhteissa palvelleella naisella on

mahdollisuus niin halutessaan siirtyä vapaaehtoisesti täysimääräiselle eläkkeelle, jonka määrä on vähintään 1 100 mk/kk ja joka lisäksi on sidottu indeksiin. Lisäksi veteraanien asunto-olot on saatettava kuntoon ja taattava maksuttomat terveys- ja kuntoutuspalvelut.

Edellä mainituilla perusteilla ehdotan kunnioittaen,

että Eduskunta hyväksyisi lakiehdotuksen lakialoitteen n:o 179 mukaisena.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1981

Anssi Joutsenlahti